

FUNDACJA REPUBLIKAŃSKA

POLSKIE ŁASY

ANALIZA INSTYTUCJI, RYNKU I POLITYKI

AUTOR: KAROL JAGLIŃSKI

FUNDACJA REPUBLIKAŃSKA

ul. Nowy Świat 41, 00-042 Warszawa
tel./fax: +48 22 891 07 37, tel.: +48 512 435 471, www.fundacijarepublikanska.org

NIP: 952-207-86-26, REGON: 142075516, KRS: 0000340559
nr konta bankowego: Alior Bank 84 2490 0005 0000 4520 9156 1754

FUNDACJA REPUBLIKAŃSKA

SPIS TREŚCI

1. STAN POLSKICH LASÓW
2. POLITYKA I GOSPODARKA LEŚNA
3. SPRZEDAŻ DREWNA
 - 3.1 RYNEK DRZEWNY
 - 3.2 SYSTEM SPRZEDAŻY
4. INSTYTUCJA PGL LP
 - 4.1 ZATRUDNIENIE
 - 4.2 FINANSE
5. PGL LP A PAŃSTWO
6. GŁÓWNE WNIOSKI
7. REKOMENDACJE

FUNDACJA REPUBLIKAŃSKA

ul. Nowy Świat 41, 00-042 Warszawa
tel./fax: +48 22 891 07 37, tel.: +48 512 435 471, www.fundacijarepublikanska.org

NIP: 952-207-86-26, REGON: 142075516, KRS: 0000340559
nr konta bankowego: Alior Bank 84 2490 0005 0000 4520 9156 1754

1. Stan polskich lasów

W Polsce w 2011 roku łączna powierzchnia gruntów leśnych w Polsce wynosiła prawie 9,4 mln hektarów, co stanowi niecałe 30% powierzchni kraju, a **wskaźnik ten każdego roku się zwiększa**. 7,3 mln ha znajduje się w zarządzie Lasów Państwowych, czyli większa ich część. Poniżej tabela prezentująca podstawowe dane o polskich lasach i ich zmiany w ostatnich latach.

Rok	2008	2009	2010	2011	2012
Grunty leśne ogółem w ha	9 272 558	9 295 641	9 328 931	9 350 742	9 370 019
Lesistość	29,0%	29,1%	29,2%	29,2%	29,3%
Grunty leśne w zarządzie LP w ha	7 264 353	7 268 578	7 273 052	7 277 128	7 279 654
Udział LP w gruntach leśnych ogółem	78,3%	78,2%	78,0%	77,8%	77,7%

Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na tle innych krajów Unii Europejskiej nie wypadamy jednak zbyt dobrze. Nie jesteśmy ostatni, jednak nasz wskaźnik lesistości nie należy do najwyższych. Wiąże się to między innymi z uwarunkowaniami historycznymi. W XVIII wieku 40% powierzchni Polski pokrywały jeszcze lasy, jednak później były nadmiernie eksploatowane przez okupantów i w 1945 roku lesistość była niemal dwukrotnie niższa. Od tego roku aż do 1970 prowadzona była gospodarka zalesiania, jednak polegała ona głównie na tworzeniu plantacji sosnowych. W związku z tym lesistość wzrosła do 28%, jednak jakość lasów była niska. **Od roku 1990 Lasy Państwowe prowadzą gospodarkę leśną uwzględniającą nie tylko lesistość, ale także jakość lasów.**

2. Polityka i gospodarka leśna

Za „Polityką Leśną Państwa”: *„Nadrzędnym celem polityki leśnej jest wyznaczenie kompleksu działań kształtujących stosunek człowieka do lasu, zmierzających do zachowania w zmieniającej się rzeczywistości przyrodniczej i społeczno – gospodarczej warunków do trwałej w nieograniczonej perspektywie czasowej **wielofunkcyjności lasów, ich wszechstronnej użyteczności i ochrony oraz roli w kształtowaniu środowiska przyrodniczego** zgodnie z obecnymi i przyszłymi oczekiwaniami społeczeństwa”*. Wynika z tego, że najważniejszą cechą lasu będzie ich wielofunkcyjność i trwałość. I dalej za dokumentem: *„Zapewnienie trwałości lasów wraz z ich wielofunkcyjnością będzie osiągnięte przez: **powiększanie zasobów leśnych kraju, polepszenie stanu zasobów leśnych i ich kompleksową ochronę, reorientację zarządzania lasami z poprzedniej dominacji modelu surowcowego na model proekologicznej i zrównoważonej ekonomicznie, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej odpowiadającej kryteriom sformułowanym dla Europy w procesie helsińskim z uwzględnieniem specyfiki leśnictwa polskiego**”*.

Z dokumentu jasno wynika, że polskie lasy mają przede wszystkim zostać zachowane w jak najlepszym stanie i wykonywać szereg funkcji. Zrezygnowano z lasu typu „produkcyjnego”, który występuje np. w Finlandii na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów leśnych. Jest to z pewnością niekorzystne dla przemysłu drzewnego, jednak z punktu widzenia społeczeństwa politykę tę można ocenić jako rozsądną, stawiającą majątek narodowy na pierwszym miejscu i zachowującą ją dla przyszłych pokoleń. Dokument dalej przewiduje wykonywanie funkcji produkcyjnej lasu:

FUNDACJA REPUBLIKAŃSKA

ul. Nowy Świat 41, 00-042 Warszawa
tel./fax: +48 22 891 07 37, tel.: +48 512 435 471, www.fundacijarepublikanska.org

- „przez poszukiwanie nowych form i przedmiotów użytkowania leśnych zasobów z równoczesnym przestrzeganiem zasad zrównoważonego rozwoju, tj. zachowania trwałości i ochrony tych zasobów,
- przez wypracowanie korzystnych dla przyszłości lasów metod trwałego i zrównoważonego ich użytkowania uwzględniających zmienność środowiska globalnego, niepewność ekologiczną i ich możliwy wpływ na lasy w skali lokalnej, regionalnej i krajowej.
- przez doskonalenie integracji funkcjonalnej leśnictwa z przemysłem drzewnym oraz współdziałanie z innymi odbiorcami drewna,
- przez stabilizację krajowego rynku drzewnego,
- przez stosowanie zachęt do szerokiego stosowania drewna - materiału ekologicznego - w budownictwie, do jego racjonalnego wykorzystania, ochrony i konserwacji”.

Produkcja przemysłowa jest więc kształtowana przez działania prowadzone na rzecz rozwoju lasu. Jest kwestią drugorzędną. Jej rozmiary i formy są dostosowywane do tych działań, nie odwrotnie.

Gospodarka leśna prowadzona w oparciu o politykę leśną państwa jest definiowana przez trzy funkcje lasu: środowiskową, społeczną i produkcyjną, które mają być wypełniane w sposób zbilansowany. Według ustawy o lasach z 1991 roku gospodarka leśna ma zapewnić zachowanie biologicznego bogactwa lasu, jego wysokiej produktywności, potencjału regeneracyjnego i zdolności do wypełniania wszystkich funkcji w przyszłości.

Gospodarka zrównoważona prowadzona jest według zasady, że produkcja musi być tej wielkości, która zapewni odtwarzanie się lasu. Dodatkowo w zarządzaniu uwzględnia się inne czynniki i funkcje. Jest to pokrewne do gospodarki lasów Schwarzwald, które były w swoim czasie stawiane za wzorowy model gospodarki leśnej.

3. Sprzedaż drewna

O polskim drewnie mówi się, że jest wysokiej jakości, co jest rezultatem rozsądnej gospodarki leśnej, a to z kolei w swoim założeniu prowadzi do ograniczenia podaży. Z tego powodu przedsiębiorstwa drzewne mają wiele zarzutów pod adresem Lasów Państwowych, właściwie jedyne go producenta drewna w Polsce.

3.1 Rynek drzewny

PGL LP to faktyczny monopolista na rynku polskiego drewna. Lasy prywatne są mocno rozdrobnione, więc nie zwiększają w znaczącym stopniu podaży, a ponadto są już mocno ubogie w surowiec, niskiej zresztą jakości. W związku z tym jedynym wyborem dla producentów jest surowiec z LP lub z importu. **W takim układzie Lasy mogą bardzo skutecznie kształtować cenę manipulując pozyskaniem surowca.** Dodatkowym czynnikiem wzmacniającym pozycję instytucji jest kształt polskiego rynku drzewnego. Tworzą go, w skali europejskiej, mali producenci, którzy nie mogą znacząco wpływać na zgłaszany popyt. Takie rozdrobnienie struktury powoduje, że nie mają oni wystarczającej pozycji by móc wpłynąć na politykę Lasów Państwowych. Zgromadzeni w Polskiej Izbie Gospodarczej Przemysłu Drzewnego od wielu lat usiłują ją zmienić, a najważniejszym argumentem jest zarzut, że LP wykorzystują pozycję monopolisty świadomie, niepotrzebnie ograniczając podaż surowca dla zwiększenia własnego zysku. **Skutkuje to wyższą ceną drewna i jego pochodnych, za co w ostatecznym rozrachunku płaci konsument.** Jest to

niezaprzeczalna zależność. Według specjalistów deficyt surowca w Polsce to około 4 mln metrów sześciennych¹, co oznacza, że rynek jest nasycony w mniej niż 90%. Dowodem może być to, że Lasy Państwowe sprzedały w 2013 roku niemal 100% swojej oferty już w pierwszym etapie. Jednak zarzut umyślnego podnoszenia cen nie do końca znajduje odbicie w poziomie cen przetworzonego drewna – od 2010 do 2012 roku wzrosły one o 10%. To więcej niż ogólna inflacja, jednak nie jest to zatrważająco dużo – średnio ponad 3% rocznie. O wysokich cenach ma świadczyć także zbliżony ich poziom do cen zagranicznych. Jest to jednak marny argument - pamiętajmy, że jesteśmy członkami jednego rynku w ramach Unii Europejskiej, jest więc rzeczą naturalną, że ceny są wyrównane.

Przedsiębiorcy wskazują jednak na inne istotne kwestie dotyczące wyrębu, mianowicie rozliczanie poszczególnych etatów. Ogólnie rzecz biorąc, LP ustala roczny kontyngent produkcji leśnej, który sprzedaje na rynku. Składa się nań etat rębny, czyli ilość drewna dojrzałego do wycięcia i etat przedrębny, czyli ilość drewna, które jeszcze nie jest dojrzałe, ale w wyniku planowania leśnego przeznaczono do wycięcia. Do tej pory oba etaty rozliczano razem, co powodowało, że w lasach zostawały niewycięte drzewa dojrzałe (wg Izby nawet 1,2 mln m³), a które pozostawione traciło swoją wartość. Odpowiednia regulacja została zapisana, jednak Izba podkreśla, że bez zmiany planów zagospodarowania lasów (nawet 10 – letnie) w życie wejdzie dopiero po ich wygaśnięciu. Dodatkowo w oba etapy wliczane jest pozyskanie drewna z tzw. użytkowania przygodnego, czyli niezaplanowanego (np. sanitarnego), którego wielkość jest szacowana nawet na 6,2 mln m³. Ogranicza to podaż w jeszcze większym stopniu.

PIGPD informuje o jeszcze jednym istotnym zagrożeniu dla rynku, mianowicie o wyłączeniu dwóch grup handlowych drewna z definicji drewna pełnowartościowego. Definicja ta związana jest z ustawą o OZE. Według Izby wyłączenie obu grup spowoduje, że w rzeczywistości o drewnie, które można spalać w elektrociepłowniach będą decydowały Lasy Państwowe. Może to skutkować tym, że do tych celów zostanie przeznaczone drewno wielkowymiarowe najwyższej klasy, lub nawet drewno służące do oklein.

3.2 System sprzedaży

Sprzedaż drewna pochodzącego z zasobów PGL LP odbywa się za pośrednictwem internetowego systemu w Portalu Leśno – Drzewnym w formie **ograniczonych przetargów**. Sprzedaje się tam około 70% całego surowca. Sprzedaż skierowana jest do „klientów z historią zakupów” oraz dla przedsiębiorstw realizujących nowe inwestycje. Pozostała część sprzedawana jest za pośrednictwem ogólnodostępnych aukcji internetowych E – drewno. Niesprzedane drewno jest przedmiotem negocjacji handlowych.

Regulacja określająca klientów ograniczonych przetargów była krytykowana przez Najwyższą Izbę Kontroli (delegatura w Olsztynie) już w 2010 roku. Powodem krytyki jest fakt, że dostęp do większości surowca jest ograniczony tylko dla wybranych kontrahentów „z historią zakupów”. Oznacza to wyłączenie znacznej liczby przedsiębiorstw z procedury przetargowej. Aukcje poprzez aplikację E – drewno stwarzają im możliwość zakupu surowca, jednak podaż dostępna dla tych klientów jest ponad dwukrotnie niższa, co znacznie winduje ceny. Podkreśla to także raport NIK². Kontrolerzy słusznie zaznaczają, że w warunkach

¹ Prof. Wojciech Lis, Katedra Ekonomiki Drzewiarstwa, AR w Poznaniu; www.ebiomasa.pl, 27.02.2013.

² *Informacja o wynikach kontroli sprzedaży drewna z lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, zarządzanych przez Regionalną Dyrekcję Lasów Państwowych w Olsztynie*, Najwyższa Izba Kontroli delegatura w Olsztynie, marzec 2010.

gospodarki wolnorynkowej taka forma sprzedaży jest wręcz niedopuszczalna i może narażać Skarb Państwa na niższe przychody oraz przedsiębiorców na wyższe koszty produkcji. Niewątpliwie korzystają na tym największe przedsiębiorstwa. Mimo komunikatów NIKu sytuacja pozostaje bez zmian, a nawet nie widać szans na jakąkolwiek jej poprawę. W 2013 roku znowelizowano zasady sprzedaży, jednak nie zmieniając formy ograniczonego przetargu. Zrezygnowano także z licytacji cen w przetargu – od teraz są one ustalane na podstawie średniej ważonej ceny z wcześniejszego okresu. Zwiększa to przestrzeń dla korupcji oraz potencjalnie zmniejsza przychody dla Skarbu Państwa. Co jest jednak najciekawsze, uaktualnienie było wynikiem **negocjacji przedstawicieli Lasów Państwowych i przemysłu drzewnego pod auspicjami Ministra Środowiska**.

4. Instytucja

Analizując politykę państwa wobec obszarów leśnych warto przeanalizować także jej wykonawcę. Tym bardziej, że Lasy Państwowe nie są przedmiotem częstego zainteresowania opinii publicznej i w związku z tym nie podlegają jej „kontroli”.

4.1 Zatrudnienie

PGL LP jest jedną dość dużą instytucją, jednak nie należy do największych pracodawców w naszym kraju. Zatrudnienie w 2012 roku sięgało 24 820 osób, z czego ponad 16 tys. stanowi Służbę Leśną. Ciężko jest stwierdzić czy jest to dużo, czy mało. Z jednej strony to dwa razy mniej niż ZUS, z drugiej większa część pracowników to nadzór i stanowiska administracyjne, tych robotniczych jest niewiele, a tego rodzaju prace często są outsourcowane. Jednak należy pamiętać, że praca leśnika jest specyficzna – ilość i różnorodność zadań, które musi wykonać jest naprawdę szeroka. A przeciętny pracownik Służby musi je wykonać na ponad 570 ha gruntów leśnych. Wynagrodzenia stanowią około 30% wszystkich kosztów organizacji, czyli nieco ponad 2 mld złotych. Średnia płaca dla całych LP wyniosła 6 987 zł, przy czym pracownik Służby Leśnej zarobił około 7 691 zł, pracownik na stanowisku nierobotniczym (administracja, specjaliści itp.) około 5 867 zł, na stanowisku robotniczym 4 807 zł, a w Dyrekcji Generalnej i jej biurach regionalnych 7 119 zł. Jak widać płace należą do wysokich. Częściowo jest to związane z tym, że zatrudnianych jest wiele osób z wiedzą specjalistyczną. Z drugiej jednak strony robotnicy leśni otrzymują wynagrodzenie na poziomie średnim dla państwowej administracji i wyższym o 1 000 zł od średniej krajowej. Ponadto w ostatnich latach wynagrodzenia przyspieszały o 14% i 9%. Wynagrodzenia w Lasach Państwowych są więc wysokie, jednak subiektywnie można uznać, że akceptowalne, szczególnie na tle wynagrodzeń w niektórych jednostkach administracji państwowej.

Jednocześnie instytucja znana jest z tego, że trudno jest w niej znaleźć zatrudnienie, szczególnie w Służbie Leśnej. Związane jest to z tym, że stanowiska są dystrybuowane w zamkniętym gronie i osobie, która do niego nie należy trudno się przebić. Nie jest też jednak tak, jak się widzi w innych jednostkach sektora publicznego, tzn. nie zatrudnia się osoby z wykształceniem humanistycznym na stanowisko przeznaczone dla inżyniera. Leśnicy muszą być wykwalifikowani i wszyscy ten wymóg spełniają. Jest to swojego rodzaju nepotyzm. Bardzo często jest tak, że stanowisko leśniczego przechodzi z dziadka na ojca i dalej na syna, w związku z tym osoby w środowisku nieznane właściwie nie mają szans na otrzymanie takiej pracy. Lasy Państwowe stały się poniekąd „firmą rodzinną”.

Istnieją ponadto podejrzenia, że poziom korupcji wśród Służby Leśnej jest bardzo wysoki. Znane są przypadki nielegalnej sprzedaży drewna przez leśników. Ponadto Najwyższa Izba Kontroli we wcześniej wspomnianym raporcie podkreśla, że nadleśniczowie bardzo często

odstępowali od naliczania umownych kar za nieodebranie towaru oraz nie zawsze w odpowiedni sposób dochodzili zaległych należności. Może to być efektem korupcji. Traci na tym Skarb Państwa, Lasy Państwowe oraz same lasy.

4.2 Finanse

Lasy Państwowe są instytucją, która na pierwszy rzut oka nie przynosi dużych zysków. Jej wskaźniki rentowności w ostatnich 5 latach kształtują się na poziomie 3 – 5%. Wyjątkiem jest rok 2011 z wynikiem ponad 11%, ale nadal tak duży wzrost jest zdarzeniem jednorazowym. Niskie poziomy rentowości nie są jednak niczym wyjątkowym w dużych organizacjach, w przypadku LP przekłada się to na liczby bezwzględne sięgające setek milionów złotych (ponad 200 mln w 2012 roku). Jednocześnie LP jest organizacją samofinansującą się, tzn. prowadzi działalność w oparciu o wytworzone przez siebie przychody. Dotacje, które pobiera związane są ze zleconymi zadaniami przez państwo i stanowią ułamek finansów LP. Instytucja jest ustawowo zwolniona z odprowadzania podatku dochodowego, jednak tylko do pewnego stopnia. Opodatkowanie CIT obejmuje bowiem prowadzoną działalność dodatkową, czyli m.in. dzierżawę gruntów, prowadzenie ośrodków wczasowych itp. – w stosunku do całości zysków są to wielkości rzędu kilku procent, jednak już w 2012 roku było to ponad 42 mln zł, co daje efektywną stawkę opodatkowania na poziomie około 14%. Już to krótkie streszczenie ram finansowych pokazuje, że PGL LP jest niezwykle dochodową organizacją, a przy tym, jak wskazuje prowadzona gospodarka leśna, niezwykle efektywną. LP nie wypłacają dywidend, ale zatrzymują zyski i dzielą je na różne cele. Rozdysponowanie za rok 2012 przedstawia poniższa tabela.

Zasilenie funduszu własnego, w tym:	241 536,5 tys. zł
- Kapitał zasobów Lasów Państwowych	200 167,7 tys. zł
- zasilenie Funduszu Leśnego	41 368,8 tys. zł
Zasilenie funduszu świadczeń socjalnych	5 284,7 tys. zł
Cele społecznie użyteczne	12 782,4 tys. zł

Opracowanie własne; źródło: Sprawozdanie finansowo – gospodarcze za 2012 rok, PGL Lasy Państwowe.

Według powyższych danych ponad 93% zysku instytucji przesunięto na zasilenie kapitału (funduszu) własnego. Te z kolei przeznaczone są zgodnie z ustawą o lasach na szereg działań, m. in.:

- wyrównywanie niedoborów finansowych w nadleśnictwach,
- gospodarka leśna,
- badania naukowe.

Środki nie są akumulowane na kontach Funduszu – zwiększenia przekraczały 1,13 mld zł, zaś zmniejszenia 1,12 mld zł. Oznacza to nic innego, jak to, że zyski LP są rozdysponowywane „na zewnątrz”, przede wszystkim finansują gospodarkę leśną. Środki te pozwalają na jej prowadzenie na najwyższym poziomie. **Patrząc nieco szerzej: zyski instytucji wracają do państwa jako swoista „dywidenda” – budują jego majątek. Jest to najistotniejszy w całej sprawie fakt - środki ze sprzedaży drewna przeznaczone są na jego odtworzenie i powiększenie zasobów.**

Fundusz jednak nie jest do końca dobrze zarządzany. Najwyższa Izba Kontroli informowała w 2009 roku, że Lasy Państwowe nie zwróciły wciąż niezgodnie z prawem wydanych niemal 100 mln zł w latach 2005 – 2007. Przeznaczone one zostały w większości na nadmierne

dofinansowanie nadleśnictw, ale także na adaptację nowego budynku Dyrekcji Generalnej. Ponadto ze środków funduszu finansowano koszty reprezentacji (prezenty, gadżety, kolacje i podróże). NIK stawia zarzut Ministrowi Środowiska o nieprzeprowadzanie należytych kontroli i opieranie swojej oceny wyłącznie na dokumentach pochodzących z Lasów Państwowych.

5. PGL LP a państwo

Lasy Państwowe już raz obroniły się przed zapłatą daniny. W tym przypadku jednak to się raczej nie uda. Jednak zasadność tych działań jest mocno dyskusyjna. To, co proponuje rząd, to przeznaczenie części tych środków na sklejenie swojego budżetu. Istota tego działania jest identyczna jak w przypadku OFE, powszechnie używany zwrot „skok na kasę” jest tutaj jak najbardziej adekwatny. W przypadku OFE ucierpiały emerytury, w tym przypadku ucierpią polskie lasy.

Znacznie większym problemem jest kontrola PGL LP ze strony państwa. Lasy Państwowe w teorii podlegają kontroli ze strony Ministerstwa Środowiska, jednak faktycznie kontrola ta jest fasadowa. Podkreślał to raport NIKu, podkreślają liczne nieukarane przypadki naruszenia prawa. Istnieje uzasadnione przypuszczenie, że Ministerstwo Środowiska nie egzekwuje należycie swoich obowiązków, nie bierze pod uwagę krytycznych opinii ze strony Najwyższej Izby Kontroli oraz działa na niekorzyść społeczeństwa (dopuszczenie do niekorzystnych regulacji sprzedaży).

6. Główne wnioski

- Polskie lasy należą do najlepszych w Europie, ich ilość przyrasta z każdym rokiem, wzrasta także ich jakość. Jest to efekt prowadzonej polityki leśnej, która ma na celu powiększanie zasobów lasów.
- Gospodarka leśna jest prowadzona w sposób wzorowy pozwalający na zwiększenie zasobów lasów oraz ich jakości. Przekłada się to na wzrost walorów przyrodniczych oraz jakość surowca.
- Rynek drewna w Polsce jest rynkiem monopolistycznym. Całą podaż zapewnia PGL Lasy Państwowe i ma ono całkowity wpływ na poziom cen. Przemysł drzewny jest rozdrobniony w porównaniu do innych krajów i nie ma wystarczająco silnej pozycji do negocjacji.
- System sprzedaży drewna nie jest oparty na zasadach rynkowych. Faworyzuje on przedsiębiorstwa z historią transakcji z PGL LP, a wyklucza nowe podmioty zapewniając im dostęp do surowca w innym trybie przy wyższych cenach.
- Wynagrodzenia w Lasach Państwowych są nieco wyższe niż w gospodarce narodowej, jednak na akceptowalnym poziomie.
- Istnieje zjawisko korupcji wśród Służby Leśnej, jednak oszacowanie skali tego zjawiska jest trudne do zmierzenia. Brak jednak odpowiednich regulacji i kontroli mogącym temu przeciwdziałać.
- Zyski PGL Lasy Państwowe w całości przeznaczane są na kapitał własny, a dalej na wyrównywanie strat w nadleśnictwach oraz rozwój obszarów leśnych. Występują jednak nieprawidłowości w gospodarowaniu funduszem o całkiem pokaźnych rozmiarach.

- Brak jest należytej kontroli PGL ze strony Ministra Środowiska. Brak jest reakcji na nieprawidłowości, ignorowane są zalecenia Najwyższej Izby Kontroli, nie przeprowadza się w odpowiednim stopniu inspekcji oraz akceptuje się niekorzystne społecznie regulacje wewnętrzne PGL LP.

7. Rekomendacje

- Biorąc pod uwagę, że lasy mają szczególne znaczenie dla społeczeństwa i następnych pokoleń, a także to, jak trudno jest odbudować ten zasób, **należy kontynuować obecną politykę leśną** utrzymując nadrzędność celu, jakim jest dobro lasów nad większą podażą surowca i jego niższymi cenami.
- **Gospodarkę leśną należy utrzymać na obecnym wysokim poziomie.** Pod uwagę należy brać nie tylko ilość lasów, ale także ich jakość i dążyć do jej stałego wzrostu.
- Podaż drewna na polskim rynku jest zbyt mała. Dobrym rozwiązaniem będzie wprowadzenie regulacji proponowanych przez Polską Izbę Gospodarczą Przemysłu Drzewnego – oddzielne rozliczanie etapów rębnego i przedrębego oraz drewna pochodzącego z użytkowania przygodnego. Jednocześnie należy pamiętać o zachowaniu odpowiednich proporcji gwarantujących utrzymanie wysokiego poziomu gospodarki leśnej. **Wzrost pozyskania surowca o około 10% będzie wystarczający.**
- **Niewłóczniej zmianie powinny ulec zasady sprzedaży drewna.** System nie może faworyzować jednych uczestników kosztem drugich, jedynym kryterium wyboru klienta musi być tylko cena.
- **Służba Leśna musi podlegać ściślejszej kontroli.** Należy zmierzyć wielkość korupcji wśród leśników i radykalnie ją ograniczyć. Pomóc temu powinna liberalizacja rynku surowca oraz ściślejsza kontrola odpowiedniej jednostki administracyjnej. Szczególną rolę ma Ministerstwo Środowiska, które nie wywiązuje się należycie ze swoich obowiązków.
- **Należy ograniczyć nepotyzm w PGL Lasy Państwowe.** Ministerstwo Środowiska powinno przeprowadzać kontrole dotyczące procesów rekrutacyjnych w nadleśnictwach.
- **Wprowadzana nowa ustawa o lasach niesie negatywne skutki dla środowiska.** Przejmując część środków z Funduszu Leśnego państwo ogranicza finansowanie gospodarki leśnej, a przeznacza je na ratowanie własnego budżetu.
- **Zmianą maksymalną byłoby utworzenie nowej jednostki administracyjnej, która przejęłaby część kompetencji Lasów Państwowych. Nowa instytucja określałaby poziom i zasady pozyskiwania surowca, a także prowadziłaby jego sprzedaż. Ograniczyłoby to wpływ PGL na podaż, a przez to na cenę drewna. Zysk ze sprzedaży powinien być jednak przeniesiony do Funduszu Leśnego, a on sam powinien zostać pod zarządem Lasów Państwowych i ścisłą kontrolą nowej instytucji, Ministerstwa Środowiska i Najwyższej Izby Kontroli. Sprowadziłoby to rolę PGL do zarządcy obszarów leśnych, rolę producenta**

FUNDACJA REPUBLIKAŃSKA

surowca przenosząc na nowopowstałą jednostkę. Zmianą minimum byłoby stworzenie jednostki, która ustalałaby normy pozyskania surowca oraz sprawowała kontrolę nad działalnością Lasów Państwowych oraz wykorzystaniem środków Funduszu Leśnego. W obu przypadkach kontrola nad PGL LP musiałaby być sprawowana przez specjalistów niezwiązanych z Lasami Państwowymi, inaczej niż w obecnej sytuacji.

W opracowaniu korzystano z następujących źródeł:

- Ustawa o lasach z dnia 28 września 1991.
- Polityka leśna państwa, Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, 1997.
- Jacek Krzemiński, Lasy Państwowe – skarb kontrowersyjny, Obserwator Finansowy, 19.09.2011.
- Sprawozdanie finansowo – gospodarcze PGL LP za rok 2012.
- Sprawozdanie finansowo – gospodarcze PGL LP za rok 2011.
- Sprawozdanie finansowo – gospodarcze PGL LP za rok 2010.
- Sprawozdanie finansowo – gospodarcze PGL LP za rok 2009.
- Plan i wykonanie przychodów i wydatków Funduszu Leśnego za 2010 rok.
- Rozmowa z przedstawicielem przemysłu drzewnego.
- Rozmowa z mgr inż. leśnictwa.

FUNDACJA REPUBLIKAŃSKA

ul. Nowy Świat 41, 00-042 Warszawa
tel./fax: +48 22 891 07 37, tel.: +48 512 435 471, www.fundacijarepublikanska.org

NIP: 952-207-86-26, REGON: 142075516, KRS: 0000340559
nr konta bankowego: Alior Bank 84 2490 0005 0000 4520 9156 1754